

A Fővárosi Ítéltábla I.rendű felperes neve I. rendű, a Budapesti 384. számú Ügyvédi Iroda (fél címe 4, ügyintéző: dr. Simon Tamás ügyvéd) által képviselt II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű, III.rendű felperes neve (u.o.) III. rendű és IV.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) IV. rendű - úgyis mint az I. rendű felperes jogutódai - felpereseknek - a dr. Czudar Sándor ügyvéd fél címe 2) által képviselt Dr. alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a László Ügyvédi Iroda (fél címe 3, ügyintéző: dr. László György ügyvéd) által képviselt Alperesi beavatkozó (fél címe 1) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Balassagyarmati Törvényszék 2013. július 12. napján kelt 14.P.20.489/2011/61. számú ítélete ellen az alperes részéről 63. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit a következők szerint részben megváltoztatja:

- az I. rendű (helyesen a II.) és a III. (helyesen a IV.) rendű felpereseknek járó nem vagyoni kártérítés összegét személyenként 1.700.000 (Egymillió-hétszázezer) forintra, míg a II. (helyesen a III.) rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét 2.700.000 (Kettőmillió-hétszázezer) forintra leszállítja azzal, hogy az alperes a 2010. április 26. napjától 2011. november 27. napjáig terjedő időre járó késedelmi kamatot a II-IV. rendű felperesek javára személyenként 700.000 (Hétszázezer) forint után köteles megfizetni;
- a II-IV. rendű felperesek javára háztartási kisegítés többletköltsége címén járó kártérítés összegét 370.500 (Háromszázhetvenezer-ötszáz) forintra leszállítja;
- az alperes részperköltségfizetési kötelezettségét 203.547 (Kettőszázháromezer-ötszáznegyvenhét) forintra leszállítja.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a II-IV. rendű felpereseket, hogy személyenként fizessenek meg - 15 napon belül - az alperesnek 20.000 (Húszezer) - 20.000 (Húszezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 388.100 (Háromszáznyolcvannyolcezer-egyszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az II-IV. rendű felperesek édesapja, ... 2009. június 9. napját követően a háti gerinc alsó szakaszán jobbra kisugárzó fájdalmai miatt több alkalommal megjelent az alperesi egészségügyi intézmény szakrendelésein, ahol kivizsgálása elhúzódott, illetőleg teljesen nem történt meg. Az alperesi egészségügyi intézmény orvosi mulasztásának hiányában esély mutatkozott volna a vesedaganat korábbi felismerésére, lényegesen nagyobb eséllyel kerülhetett volna sor a beteg túlélési esélyét javító műtéti beavatkozásra, és a májattétek hiánya vagy kevésbé kiterjedt volta miatt a beteg 2010. április 26. napján bekövetkezett halálához közvetlenül vezető vérzés sem alakult volna ki.

... házastársa, az I. rendű felperes a kereset benyújtását követően - 2011. november 27. napján - hunyt el, az általa érvényesített kárigény vonatkozásában az elsőfokú bíróság az II-IV. rendű felperesek mint törvényes örökösök jogutódlását állapította meg.

Az II-IV. rendű felperesek keresetükben - részben saját jogukon, részben jogutódként érvényesített - vagyoni és nem vagyoni kárigényeik megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes és a beavatkozó érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a II. és a IV. rendű felpereseknek személyenként fizessen meg 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, és ebből 1.000.000 forint után 2010. április 26-tól a kifizetés napjáig, míg 2.000.000 forint után 2010. április 26-tól 2011. november 27. napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. A III. rendű felperes részére az alperest 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte azzal, hogy 2.000.000 forint után 2010. április 26-tól a kifizetés napjáig, míg 2.000.000 forint után 2010. április 26-tól 2011. november 27. napjáig köteles késedelmi kamatot fizetni. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg az II-IV. rendű felperesek részére - saját jogukon - személyenként 90.570 forintot annak késedelmi kamataival együtt az édesapjuk illő eltemettetése költsége címén, míg perbeli jogutódként személyenként 30.190 forintot késedelmi kamatokkal. Továbbá kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az II-IV. rendű felpereseknek perbeli jogutódként egymás között egyenlő arányban háztartási kisegítés címén 555.750 forintot annak késedelmi kamataival együtt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Balassagyarmati Törvényszék Gazdasági Hivatalának - felhívásra - 297.873 forint előlegezett részperköltséget. Rendelkezése szerint a le nem rótt kereseti illetéket, valamint a fennmaradó állam által előlegezett költséget az állam

viseli. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a II. és a IV. rendű felpereseknek külön-külön 61.600 forint, míg a III. rendű felperesnek 188.600 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság a II. és a IV. rendű felperesek részére saját jogukon személyenként 1.000.000 forint, míg a III. rendű felperes részére 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg, tekintetbe véve, hogy édesapjuk elvesztése hátrányosan érintette mindhárom testvér életét, azonban a perben feltárt adatok alapján ez a veszteség a III. rendű felperes vonatkozásában értékelhető a legsúlyosabbnak. ... vonatkozásában a nem vagyoni kártérítés összegét mérlegelés alapján 6.000.000 forintban állapította meg, amelyre jogutódai egyenlő arányban jogosultak. ... eltemettetésének költségeit a kereset szerint indokolt és az alperesre áthárítható vagyoni kárnak ítélte meg, és megalapozottnak találta a háztartási kisegítés címén előterjesztett keresetet is, ugyanis a napi egy óra háztartási kisegítés címén előterjesztett igény nem eltúlzott. A háztartási kisegítés kapcsán azon tevékenységek ellátását kell értékelni, amelyet ... saját maga tudott volna ellátni, amennyiben a káresemény nem következett volna be. Tekintettel arra, hogy ... házastársa a peres eljárás során elhunyt, az őt alappal megillető háztartási kisegítés címén járó kártérítés összege a perben jogutódként fellépő felpereseket illeti meg személyenként egyenlő arányban.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, annak részbeni megváltoztatásával - az I. rendű felperes jogán - az II-IV. rendű felperesek részére megítélt mindösszesen 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés 1.500.000 forintra történő leszállítását, illetve a háztartási kisegítés címén előterjesztett igény elutasítását kérve. Sérelmezte, hogy a kereset a nem vagyoni kár kapcsán személyre szabott konkrétumokat, tényállításokat nem tartalmaz. Az I. rendű felperes személyes meghallgatása során szűkszavúan nyilatkozott, mindössze annyit adott elő, hogy nagyon hiányzik a férje, mindent együtt csináltak és megbeszéltek, halála óta nem tart állatokat és a kert is műveletlenül áll. Kiemelte, hogy ... pszichológiai vizsgálatára - halála folytán - nem kerülhetett sor, így szakvélemény sem áll rendelkezésre. Az II-IV. rendű felperesek nyilatkozata alapján édesanyjuk terhére a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása is megállapítható, ugyanis az édesapjuk halálát követően kevesebbet és rendszertelenül étkezett, emellett többet dohányzott és kávézott. Kérte értékelni azt is, hogy a két haláleset között mindössze másfél év telt el. Utalt arra is, hogy ... betegsége olyan súlyos állapotot eredményezett, amely kifogástalan egészségügyi ellátás mellett sem vezetett volna gyógyuláshoz, óhatatlanul jelentős életminőség romlással járt volna együtt. Kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. § (1) bekezdésében írt indokolási kötelezettségének, nem jelölte meg azon körülményeket, amelyek alapján a perbeli jogutódokat megillető nem vagyoni kártérítés mértékét mérlegelte. A háztartási kisegítés költsége címén érvényesített igény kapcsán kiemelte, hogy maguk a felperesek sem számoltak be háztartási kisegítő igénybevételéről, ezen túlmenően megjegyezte, hogy egy általános szolgáltatói díjjegyzék a tényleges költség igazolására nem megfelelő. Utalt arra is, hogy az I. rendű felperes nyilatkozata alapján férje halála óta a kert műveletlen, állatokat nem tud tartani, ebből következően a ... által végzett tevékenység nem

hárul másra, ezért annak indokolt és igazolt többletköltsége nincs, így vagyoni kár sem állapítható meg.

Az II-IV. rendű felperesek érdemi ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontjuk szerint az adott esetben a perben feltárt adatok alapján megállapítható, hogy az I. rendű felperes élete tartósan és súlyosan elnehezült férje elvesztése kapcsán, a rendelkezésre álló adatokból közvetetten az is levezethető, hogy pszichés elváltozások is fennálltak az özvegynél. Az alperes fellebbezésében a kárenyhítési kötelezettség keretében hivatkozott körülmények éppen azt támasztják alá, hogy az I. rendű felperes depresszív állapotba került a férje halálát követően. Utaltak továbbá arra is, hogy halála miatt az I. rendű felperes pszichológus szakértő általi vizsgálatára nem kerülhetett sor, ugyanakkor a pszichológus szakértő is megjegyezte, hogy torzult gyász esetén megnő a mortalitás, a gyászolók természetes halálokkal magyarázható halálozási aránya. Álláspontjuk szerint minderre tekintettel a jogutódok javára megítélt nem vagyoni kártérítés összege nem tekinthető eltúlzottnak. A háztartási kisegítés címén előterjesztett igény kapcsán arra hivatkoztak, hogy állattartási és kertművelési teendők valóban nem hárulnak másra, azonban ... és felesége nem csupán az állatokkal, és kerttel kapcsolatos munkákat, hanem valamennyi ház körüli munkát együtt végeztek, az I. rendű felperes állapota nem tette volna lehetővé, hogy az ötszobás családi ház rendben tartását egyedül végezze. Férje halálát követően ezen munkákban gyermekei, elsősorban lánya segített neki, az a körülmény, hogy a családban van olyan személy, aki ... helyett ingyenesen látja el a ház körüli feladatokat, nem jelenti az alperes kártérítő felelősség alóli mentesülését. Nem vitatták, hogy a vidéki szolgáltatók árai alacsonyabbak lehetnek a fővárosiakhoz képest, ezért az elvi határozattal összhangban 75%-os mértékben terjesztették elő kártérítési igényüket, amennyiben az alperes szerint helyben ennél alacsonyabb összegben vehető igénybe hasonló szolgáltatás, az alperest terheli a bizonyítási kötelezettség.

Az alperes fellebbezése részben megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla előrebocsátja: önmagában az a körülmény, hogy az I. rendű felperes a perindítást követően elhunyt, és igényét jogutódai - gyermekei - érvényesítik a perben, nem ad lehetőséget az felperesek sorrendjének a megváltoztatására, ezért az elsőfokú bíróság tévesen jelölte I-III. rendű felperesként a per II-IV. rendű felpereseit.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem korlátai között bírálta felül [Pp. 253. § (3) bekezdés] és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, abból helytálló jogi következtetést vont le, ítéleti döntését a Fővárosi Ítéltábla kizárólag az II-IV. rendű felperesek jogutódként érvényesített nem vagyoni kárigényének, illetőleg a háztartási kisegítés többletköltségének összegszerűsége kapcsán módosította a következők szerint.

A Fővárosi Ítéltábla az II-IV. rendű felperesek jogutódként érvényesített nem vagyoni kárigényének mértéke kapcsán a következőkben kifejtetteknek tulajdonított jelentőséget.

A káresemény bekövetkeztekor hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 339. § (1) bekezdése alapján, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A nem vagyoni kár megtérítésére ugyanazok a szabályok vonatkoznak, amelyeket a vagyoni károk esetén is alkalmazni kell, vagyis a kárt - a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint - a károsultnak megfelelően bizonyítania kell.

Kétségtelen, hogy a személyiséget ért kár valójában megfizethetetlen, a nem vagyoni kártérítés elvi alapjait rögzítő 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát, a kártérítési összeg meghatározásánál a bíróságok józanságának, mértéktartásának és elhivatottságának van szerepe.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés intézménye arra szolgál, hogy a károsultaknál a személyiségi jogi - amely nem pusztán egészségromlás lehet - sérelem következtében bekövetkezett hátrányt, életminőségükben beállt negatív irányú változást másnemű előny, pénz nyújtásával kísérelje meg kompenzálni. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek figyelembevételével történhet, ezen belül figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni sérelem jellegére, súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a károkori ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által hasonló esetekben alkalmazott kártérítési összegek nagyságrendjét is.

A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során az elsőfokú bíróságnak a rendelkezésére álló bizonyítékokat - amelyeknek sorában csak egy lehetett volna a pszichológiai szakértői vélemény - kellett mérlegelnie, amelyek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan, okszerűen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, az I. rendű felperes, és az II-IV. rendű felperesek személyes nyilatkozatát, ... tanú vallomását, amelyek alkalmasak voltak az I. rendű felperes személyiségében, életminőségében a káresemény következtében beállt hátrányos változások igazolására. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy köztudomású tényként általánosságban elfogadható, hogy az együttélő házastárs, illetve a gyermekek számára a férj, illetve édesapa elvesztése nem vagyoni hátrányt okoz, az I. rendű felperes több évtizednyi harmonikus házasság után veszítette el élete párját, gyermekei édesapját.

Az adott esetben ugyanakkor az alperes fellebbezésében helyesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a személyiségi jogsérelem fennálltának időtartamát, a jogelőd halálának időpontját, ugyanis a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján a bíróságnak azt a kárpótlást kell megállapítania, amely a károsultat ténylegesen ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez, a jogsértés már behatárolt időben érvényesült hátrányos következményeinek kompenzálásához szükséges. Ehhez mérten az elsőfokú bíróság a jogsértés behatárolt időben - másfél év - érvényesült hátrányos következményeit is figyelembe véve, az azok orvoslásához szükséges kártérítési összeget a káresemény idején - 2010-ben - érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatot alapul véve az II-IV. rendű felperesek javára az I. rendű felperes jogutódjaként megítélt nem vagyoni kártérítés összegét jelentősen eltúlzott összegben állapította meg.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel hangsúlyozza, hogy az állandóan követett ítélezési gyakorlat szerint nem vagyoni hátrány esetében nincs olyan, összepszerűen kifejezhető kár, amellyel kapcsolatban szóba jöhetne a kármegosztás, vagyis a kár egy részének - felróható magatartása miatt - a károsultra hárítása. Hibás eljárás a nem vagyoni kár összepszerű megállapítása, és ennek bizonyos arányú megosztása a károkozó és a károsult között. Az ítélezési gyakorlat értelmében a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál kell figyelemmel lenni - egyebek mellett - arra is, hogy a károsult, az adott esetben az I. rendű felperes magatartása mennyiben hatott közre a kár bekövetkezésében. Az adott esetben ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az I. rendű felperesnek az alperes által hivatkozott magatartása - férje halála után tanúsított rendszertelen étkezése, dohányzása, kávézása - nem alkalmas az alperes jogellenes, felróható magatartása következtében elhunyt férje halála miatt beállt károsodása bekövetkeztében történő közrehatásának megállapíthatóságára.

A Fővárosi Ítéltábla minderre tekintettel 2.100.000 forintot tartott alkalmasnak a per folyamán elhunyt I. rendű felperes nem vagyoni kárának kompenzálására, amelyre az II-IV. rendű felperesek mint jogutódok egymás közt egyenlő arányban tarthatnak igényt. Ezen túlmenően az alperes által a nem vagyoni kártérítés kapcsán a fellebbezésben hivatkozott indokok és érvek nem szolgáltak kellő alappal az elsőfokú bíróság döntése megváltoztatására.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes - alperesi fellebbezéssel érintett - vagyoni kárigénye kapcsán a következőkben kifejtetteknek tulajdonított jelentőséget.

A háztartási kisegítő többletköltsége címén előterjesztett igény azért megalapozott, mert a feltárt peradatok alátámasztották, hogy a korábban ... által végzett háztartási munka a feleségére, az I. rendű felperesre hárult, aki maga is úgy nyilatkozott, hogy férjével mindent együtt csináltak. A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi: életszerű, hogy egy több szobás családi ház körüli teendőket nem kizárólag a feleség végzi, napi egy óra időtartamban a volt férj által elvégzett tevékenységek költségének

áthárítása az alperesre - amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt - indokolt és elfogadható. Az alperes fellebbezési hivatkozásával szemben a ... által végzett ház körüli teendők nem szűkíthetők a kerttel, illetőleg az állatokkal kapcsolatos tennivalókra, amelyeket halálát követően valóban nem végzett senki, így annak többletköltségei sem keletkeztek.

A hosszabb ideje követett bírói gyakorlat a háztartási kisegítés többletköltségeinek kiindulópontjaként elfogadja a Kék Angyal Betéti Társaság igazolt díjának 75%-át. A II-IV. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben maguk sem vitatták, hogy a vidéki szolgáltatók árai alacsonyabbak lehetnek, ugyanakkor a fellebbezési ellenkérelmükben foglaltakkal szemben a keresetükben nem ezért határozták meg az e címen érvényesített követelésük összegét az igazolt árlista 75%-ában, hanem annak profit tartalma, illetőleg a piaci árak közötti lehetséges eltérés miatt. Az adott esetben a Fővárosi Ítéltábla ezért az érvényesített 19 hónapra a háztartási kisegítés többletköltségét a II-IV. rendű felperesek által sem vitatott alacsonyabb vidéki árak figyelembevételével további 25%-kal, az igazolt árlista 50%-a szerinti összegre (19x19.500 forint) csökkentette.

A Fővárosi Ítéltábla a megváltoztató rendelkezés következtében a fellebbezési eljárásban kialakult pernyertesség-pervesztesség arányára (40-60%) figyelemmel a rendelkező részben írtak szerint leszállította az alperest terhelő részperköltség fizetési kötelezettség mértékét.

A Fővárosi Ítéltábla az előzőekben kifejtetteknek megfelelően az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a rendelkező részben foglaltak szerint - részben megváltoztatta, míg az ezt meghaladó rendelkezések tekintetében helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nagyobb részben eredményre vezetett, ezért a II-IV. rendű felperesek kötelesek a másodfokú eljárásban is irányadó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az alperes részére jogi képviselete ellátásáért a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései szerint - a 4/A. § értelmében áfa figyelembevételével - megállapított ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költség megfizetésére. Az alperes személyes illetékmentessége [Itv. 5. § (1) bekezdés c) pont] folytán le nem rótt, a fellebbezés benyújtása időpontjában hatályos Itv. 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű fellebbezési illeték megfizetésére, illetőleg viselésére vonatkozó rendelkezés - a II-IV. rendű felperesek személyes költségmentességére is tekintettel - a Pp. 81. § (1) bekezdésén, az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontján, és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdésein, valamint 14. §-án alapul.

Budapest, 2014. március 28.

Dr. Sághy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s.k.
előadó bíró

Dr. Bleier Judit s.k.
bíró